

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

“Сл. весник на Р Македонија” бр.98/2000 од 23.11.2000 год.

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува системот, организацијата и начинот на обезбедување заштита на децата.

Член 2

Заштитата на децата е организирана дејност заснована на правата на децата, како и на правата и обврските на родителите и на државата за планирање на семејството, обезбедување услови и животен стандард што одговара на физичкиот, менталниот, емоционалниот, моралниот и социјалниот развој на децата и обврските на државата во создавањето на услови за водење на хумана популациона политика, давање соодветна материјална помош на родителите според можностите на државата за издржување, подигнување, грижа и заштита на децата и организирање и обезбедување на развој на установи и служби за заштита на децата.

Член 3

Заштита на децата во смисла на овој закон се остварува преку обезбедување на определени права и облици за заштита на децата.

Член 4

Права за заштита на децата во смисла на овој закон се:

- 1) детски додаток;
- 2) посебен додаток;
- 3) помош за опрема на новороденче и
- 4) партиципација.

Правата од став 1 на овој член под услови утврдени со овој закон ги обезбедува државата.

Поголем обем на правата од став 1 на овој член може да обезбеди единица на локалната самоуправа.

Член 5

Облици на заштита на децата во смисла на овој закон се:

- 1) згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст;
- 2) одмор и рекреација на деца и
- 3) други облици на заштита.

Член 6

Дејноста на заштитата на децата е од јавен интерес.

Член 7

Правата на децата утврдени во член 4 на овој закон се лични права и не можат да се пренесуваат.

Правата на децата што се состојат во парични примања, не можат да бидат предмет на извршување.

Член 8

Како дете во смисла на овој закон се смета секое лице до наполни 18 години живот, како и лице со пречки во физичкиот и психичкиот развој до наполни 26 години живот.

Член 9

Се забранува психичко или физичко малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување или злоупотреба на децата.

Се забранува политичко или верско организирање и дејствување и злоупотреба на децата поради политичко или верско организирање и дејствување.

Член 10

Згрижување и воспитание и одмор и рекреација на децата се организира и обезбедува во јавни и приватни установи за деца.

Установи за згрижување и воспитание на деца се: јавна и приватна детска градинка (во натамошниот текст: детска градинка).

Згрижување и воспитание на деца може да се организира и остварува и во други установи и просторни услови, под услови утврдени со овој закон.

Згрижување и воспитание на деца може да се организира и остварува и при основно училиште само за деца на возраст од 6 до 7 години.

Установа за одмор и рекреација на деца е детско одморалиште (во натамошниот текст: детско одморалиште).

Одмор и рекреација на деца може да се организира и обезбедува и во одморалиште за деца од сезонски тип при организационите единици на Министерството за труд и социјална политика.

Член 11

Установите за деца имаат својство на правно лице и се запишуваат во судски регистар.

Член 12

Установите за деца имаат статут.

Статутот го донесува органот на управување на установата за деца.

Согласност на статутот на јавна установа за деца дава Министерството за труд и социјална политика.

Член 13

Установата за деца има печат.

Во средината на печатот е грбот на Република Македонија, а од страна е името на Република Македонија, името и местото на установата.

Член 14

Развојот на дејноста за заштитата на децата се утврдува со програма за развој на дејноста за заштитата на децата.

Програмата од став 1 на овој член ја донесува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Влада).

Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за деца по предлог на Министерството за труд и социјална политика.

II. ПРАВА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Детски додаток

Член 15

За покривање на дел од трошоците во подигањето и развојот на детето се обезбедува детски додаток како паричен надоместок.

Член 16

Право на детски додаток има еден од родителите на детето со постојано место на живеење во Република Македонија, ако:

-детето е државјанин на Република Македонија;

-детето е на школување во Република Македонија и

-детето не е државјанин на Република Македонија при услови на заемност.

Детски додаток може да оствари и старател за дете под условите утврдени во став 1 од овој член.

Член 17

Странски државјанин кој има живеалиште на територијата на Република Македонија може да оствари детски додаток за дете согласно со овој закон, ако ова право е уредено со меѓународен договор, под услов на заемност.

Член 18

Детски додаток се остварува во зависност од возраста на детето и материјалната состојба на семејството.

Член 19

Право на детски додаток има еден од родителите на детето до наполнување на 15 години возраст, а за постари деца ако се школуваат, додека имаат статус на редовен ученик.

По исклучок од став 1 на овој член право на детски додаток има еден од родителите и за дете кое поради болест или повреда е спречено редовно да ја посетува наставата и заради таквата спреченост вонредно го продолжува образованието согласно со закон.

Член 20

Материјалната состојба на семејството се утврдува врз основа на приходите и примањата кои ги остварува семејството и бројот на членовите на семејството.

Член 21

Семејство во смисла на овој закон го сочинуваат брачните, односно вонбрачните другари, децата родени во брак, вон брак или посвоени, посиноци, внуци без родители земени на издржување, родители и малолетни браќа и сестри (доколку немаат родители и се без средства за егзистенција), кои сочинуваат заедница на живеење.

Член 22

Детски додаток не следува:

-за дете кое поради воспитување, школување или оспособување е во завод или установа во кои целосно бесплатно е згрижено за време додека е во заводот или установата и

-за дете државјанин на Република Македонија кое стекнало право на детски додаток врз основа на меѓународен договор.

Член 23

Висината на детскиот додаток изнесува:

1) за дете до 15 години живот, односно додека е редовен ученик во основно училиште 5,50% од просечната плата исплатена по вработен во Република Македонија во претходната година и

2) за дете од 15 до 18 години живот, односно додека е редовен ученик во средно училиште 8,50% од просечната плата исплатена по вработен во Република Македонија во претходната година.

2. Посебен додаток

Член 24

За дете со специфични потреби кое има физички или психички пречки или комбинирани пречки во развојот до 26 години живот се обезбедува посебен додаток како паричен надоместок.

Наод, оценка и мислење за потребата од остварување на посебен додаток дава стручен орган за оценка на специфичните потреби.

Член 25

Дете со специфични потреби во смисла на овој закон е:

- со тешка, потешка или најтешка инвалидност;
- со умерен, тежок или длабок ментален хендикеп;
- со најтешки облици на хронични заболувања;
- најтежок степен на оштетување на видот, слухот или говорот и
- со повеќе видови на пречки (комбинирани) во развојот.

Член 26

Право на посебен додаток има еден од родителите на детето со постојано место на живеење во Република Македонија, ако е детето државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија до навршени 26 години живот, доколку не е институционално згрижено на товар на државата.

Член 27

Висината на посебниот додаток изнесува 26,30% од просечната плата исплатена по вработен во Република Македонија во претходната година.

3. Помош за опрема на новороденче

Член 28

Помошта за опрема за новороденче се обезбедува за прво новородено дете во вид на опрема (пакет).

Член 29

Право на користење на помош за опрема на новороденче има еден од родителите, државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија за дете родено на територијата на Република Македонија.

Содржината на пакетот ја утврдува Министерството за труд и социјална политика.

Висината на помошта за опремување на новороденче изнесува до 25% од просечната плата исплатена по вработен во Република Македонија во претходната година.

4. Партиципација

Член 30

Во зависност од материјалната состојба на семејството се обезбедува партиципација во трошоците за згрижување и воспитание и одмор и рекреација на деца во јавна установа за деца и одморалиште од сезонски тип.

Партиципацијата од став 1 на овој член се обезбедува во цената на услугата по дете што ја плаќа родителот.

Партиципацијата се обезбедува од Буџетот на Републиката.

5. Постапка за остварување на права за заштита на децата

Член 31

Постапката за остварување на правото за заштита на деца се поведува по барање на родителот, односно старателот на детето.

Член 32

По барање за остварување на правото за заштита на децата од член 4 освен за правото од точка 4, решава организационата единица на Министерството за труд и социјална политика.

По жалба против решението на Министерството за труд и социјална политика решава Комисија на Владата.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 33

По барање на Министерството за труд и социјална политика правните и физичките лица се должни да дадат податоци што претставуваат доказ за остварување на правата на децата утврдени со овој закон.

Член 34

Остварувањето на едно од правата за заштита на децата, не го исклучува користењето на друго право согласно со овој закон.

Член 35

Поднесувачот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците во барањето.

Член 36

Во постапката за остварување на правата за заштита на деца се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 37

Правото за заштита на деца се остварува од првиот ден на наредниот месец по поднесувањето на барањето.

Член 38

Поднесувачот на барањето е должен организационата единица на Министерството за труд и социјална политика да ја извести за секоја промена на фактите или околностите кои биле основа за признавање на правото за заштита на децата, најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

Член 39

Доколку правото е остварено и исплатено спротивно на одредбите на овој закон, примениот износ корисникот е должен да го врати согласно со закон.

Член 40

Поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правата за заштита на деца од член 4 на овој закон со акт ги утврдува Владата на Република Македонија.

III. ОБЛИЦИ НА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст

Член 41

Згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст е облик на заштита на деца кој како дејност е организиран во детска градинка која остварува згрижување, престој, нега, исхрана, воспитание, образование, спортско- рекреативни, културно- забавни активности, мерки и активности за подобрување и зачувување на здравјето и за поттикнување на интелектуалниот, емоционалниот, физичкиот, менталниот и социјалниот развој на детето до 7 години живот, односно до вклучување во основното образование.

2. Одмор и рекреација на деца

Член 42

Одморот и рекреацијата на децата е облик на заштита на деца кој како дејност се организира за престој, активен одмор, социјализација на децата, воспитни, образовни, културно- забавни, спортско- рекреативни и други активности со децата за развивање на психомоторниот развој на децата и способност за договарање, почитување на разликите и соработка во групи, способност за прифаќање на себеси и другите и ориентација во просторот.

3. Други облици на заштита

Член 43

За развој на личноста на детето, талентот, менталните, физичките, креативните и другите способности, подготвување за самостоен и одговорен живот се обезбедуваат и други облици на заштита на децата како програмски активности од областа на културата, издавачката, згрижувачката и воспитната дејност, екологијата, уметноста и спортот.

Програмираните активности од став 1 на овој член се остваруваат согласно со посебни програми.

IV. ДЕТСКА ГРАДИНКА

1. Дејност

Член 44

Дејноста згрижување и воспитание на децата од предучилишна возраст се обезбедува и остварува во детска градинка.

Детската градинка може да обезбедува престој и исхрана и за деца над 7 до 10 години возраст.

За децата кои не се опфатени со згрижување и воспитание во детската градинка може да се организираат и други скратени

вонинституционални форми за згрижување и воспитание согласно со овој закон.

Член 45

Јавна детска градинка запишува и прима деца во свои програми врз основа на пријави преку целата година.

Ако во детската градинка има пријавено поголем број на деца отколку што има слободни места, за приемот решава комисија за прием на деца.

Составот и начинот на работа на комисијата од став 2 на овој член, како и критериумите за прием на деца во градинката ги утврдува управниот одбор на градинката во согласност со Министерството за труд и социјална политика.

Комисијата ја именува директорот.

Комисијата од став 2 на овој член е надлежна да решава и за остварување на правото за партиципација.

По жалба против решението на комисијата решава Министерството за труд и социјална политика.

Родителите се должни при приемот на детето во градинката да приложат потврда од педијатар за здравствената состојба на детето.

Правата и обврските на градинката и корисниците на услугите се уредуваат со договор.

Член 46

Дејноста на детската градинка се остварува според планови и програми за остварување на дејноста.

Родителите имаат право за своите деца во детските градинки да избираат програми за згрижување и воспитание на децата.

Детската градинка е должна на родителите да им ги претстави програмите кои ги изведува, нивните цели, содржини и методи на работа.

Член 47

Во детската градинка активностите се изведуваат на македонски јазик и кирилско писмо.

За децата на припадниците на националностите активностите се изведуваат на јазикот на националностите, за група деца, согласно со одредбите на овој закон.

Член 48

Детската градинка за децата со пречки во физичкиот или психичкиот развој, сообразно на видот и степенот на попреченоста, може да организира згрижување и воспитание.

Згрижувањето и воспитанието на деца со пречки во физичкиот или психичкиот развој, категоризирани и евидентирани според видот и степенот на пречките во развојот од соодветна стручна институција се организира и во посебни групи според посебни програми.

Член 49

Јавната детска градинка одделни услуги од својата дејност може да организира и во други просторни услови (основно училиште, болница, дом на култура, месна заедница и други установи, во станот на родителите), како и давање одредени услуги од дејноста на градинката на деца и семејства, согласно со овој закон.

Кога во местото на живеење нема јавна детска градинка, односно детската градинка нема слободни места, а родителите имаат интерес за вклучување во детска градинка на одреден број деца, според кои во согласност со нормативите и стандардите за вршење на дејноста може да се формира една група, детската градинка одделни услуги од својата дејност, во согласност со Министерството за труд и социјална политика може да организира во други просторни услови.

Јавната детска градинка може да организира и повремено чување на деца во домашни услови кое ќе го остварува со постојниот кадар од детската градинка и надворешни соработници и стручни работници со кои детската градинка склучува договор со кои се уредуваат меѓусебните права и обврски.

Начинот за вршење на повремено чување на деца во домашни услови од став 3 на овој член ги определува министерот за труд и социјална политика.

Член 50

Во состав на детска градинка може да се формира советувалицето за деца и родители како служба во состав на јавна установа за деца.

Поблиски критериуми за формирање и работа на советувалицето донесува министерот за труд и социјална политика.

Член 51

Во детска градинка можат да се организираат и други институционални активности за задоволување на специфичните интереси и потреби на детето.

Програмските активности од став 1 на овој член, се остваруваат согласно со посебни програми.

2. Организација и содржина на дејноста во детската градинка

Член 52

Организацијата и содржината на дејноста се остварува преку планови и програми.

Плановите и програмите за воспитно- образовната дејност на јавна детска градинка ги изготвува Бирото за развој на образованието, а по предлог на Педагошката служба ги донесува министерот за труд и социјална политика.

Другите планови и програми за остварување на дејноста на јавна детска градинка ги изработува научна установа, односно специјализирана стручна установа, а ги донесува министерот за труд и социјална политика.

Плановите и програмите за дејноста згрижување и воспитание на деца содржат особено: назив на програмата, вид и траење, основни задачи, активности и форми на соработка со родителите.

Член 53

Програмата за згрижување и воспитание на приватната детска градинка ја донесува основачот по претходно прибавено позитивно мислење од Министерството за труд и социјална политика.

Програмата од став 1 на овој член, во зависност од видот, обемот и карактерот на дејноста ги содржи условите, критериумите и стандардите за вршење на дејноста, утврдени со овој закон.

Член 54

Детската градинка според времетраењето остварува програми за:

- целодневен престој;
- полудневен престој;
- скратени програми;
- пилот програми и
- вонинституционални форми за активности со деца.

Детската градинка може да остварува и програма за продолжен престој на деца според потребите и работното време на корисниците на овие услуги.

Член 55

Работата во детската градинка се организира во групи, во зависност од возраста на децата и тоа:

- 1) до 12 месеци..... од 6 до 8 деца
- 2) над 12 месеци до 18 месеци... .. од 8 до 10 деца
- 3) над 18 месеци до 2 години .....од 10 до 12 деца
- 4) над 2 години до 3 години..... ..од 12 до 15 деца
- 5) над 3 години до 4 години.....од 15 до 18 деца
- 6) над 4 години до 5 години..... ..од 18 до 20 деца
- 7) над 5 години до 7 години.....од 20 до 25 деца.

По исклучок од ставот 1 на овој член, во зависност од возраста на децата, може да се организира:

- 1) комбинирана група
(од 3 до 7 години)..... од 15 до 20 деца и

2) група деца со пречки во развојот...од 5 до 8 деца. Работата во забавишна група во основно училиште се организира само за деца на возраст од 6 до 7 години.

Ако не постојат можности за формирање на групи согласно со овој член, согласност за формирањето на групи со поголем број, односно помал број деца, дава министерот за труд и социјална политика.

Член 56

Во јавната детска градинка и забавишната група во основното училиште може да се изведува експеримент за воведување на нови воспитно- образовни содржини, форми, методи и средства.

Јавната детска градинка во која ќе се изведува експериментот од став 1 на овој член ја определува министерот за труд и социјална политика, а забавишната група во основно училиште, министерот за образование и наука.

Член 57

Педагошко- методска практика на студентите се изведува во јавна детска градинка и забавишна група во основно училиште.

Член 58

Детската градинка заради зачувување и унапредување на здравјето на децата ја следи здравствената состојба на децата и спроведува превентивни мерки за заштита на здравјето на децата.

Детската градинка има обврска во случај на појава на нарушување на нормалната здравствена состојба да го извести родителот на детето, а во случај на поголем број на заболени деца, веднаш да ги извести соодветната здравствена установа и Министерството за труд и социјална политика.

Член 59

Јавната детска градинка донесува годишна програма за работа.

Годишната програма за работа содржи особено: организација и работно време на градинката, програмите на детската градинка, распоредување на децата во групи, работата на директорот и стручните и други работници, соработка со родителите, соработка со воспитно-образовни, спортски, здравствени, културни, научни и други установи, фондации, здруженија, активности за вклучување на децата во градинка, перманентно стручно усовршување на вработените, работа на стручните органи и други работи за остварување на дејноста.

Програмата за работа од став 1 на овој член, детската градинка е должна да ја донесе најдоцна до 30 септември во тековната година за наредната година.

V. ЗАБАВИШНИ ГРУПИ ВО ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ

Член 60

Згрижување и воспитание се организира и остварува и во забавишна група во основно училиште.

Член 61

Забавишна група во основно училиште може да се организира и за деца со пречки во развојот.

VI. ДЕТСКО ОДМОРАЛИШТЕ

1. Дејност

Член 62

Дејноста одмор и рекреација се обезбедува и остварува во детско одморалиште.

Со договор се уредуваат правата и обврските на детското одморалиште и корисниците на услугите на одмор и рекреација.

Член 63

Одмор и рекреација може да се организира и за деца со пречки во развојот.

Одмор и рекреација за деца со пречки во развојот се организира според посебни програми.

Член 64

Родителите имаат право за своите деца да изберат програми за одмор и рекреација во детските одморалишта.

Детското одморалиште е должно на родителите да им ги претстави програмите кои ги изведува, нивните цели, содржини и методи на работа.

2. Организација и содржина на дејноста

Член 65

Одмор и рекреација во јавно детско одморалиште и во сезонско одморалиште се остварува според планови и програми за остварување на дејноста кои ги изработува научна или специјализирана стручна установа, односно стручен орган, а ги донесува министерот за труд и социјална политика.

Плановите и програмите за дејноста одмор и рекреација на деца содржат особено: назив на програмата, вид и траење, основни задачи и активности.

Програмата за одмор и рекреација на приватното детско одморалиште ја донесува основачот по претходно прибавено позитивно мислење од Министерството за труд и социјална политика.

Програмата од став 2 на овој член во зависност од видот, обемот и карактерот на дејноста, ги содржи условите, критериумите и стандардите за вршење на дејноста утврдени со овој закон.

Член 66

Јавно детско одморалиште и сезонско одморалиште организира и спроведува програми за:

- зимување;
- летување;
- настава во природа и

-други програми (екскурзии, кампување, излети, походи, семинари, мини- скијачка школа, рекреативно- еколошка школа, исхрана на децата и друго).

Програмата за зимување е наменета за деца од училишна возраст за време на зимскиот распуст, а во останатиот период од зимата детското одморалиште може да работи како установа, односно одморалиште од отворен тип според критериумите утврдени од Министерството за труд и социјална политика.

Програмата за летување е наменета за деца од предучилишна возраст и за деца од училишна возраст за време на летниот распуст.

Програмата за настава во природа е наменета за деца од училишна возраст и ќе се остварува во согласност со наставните планови на основните училишта.

Другите програми од став 1 алинеја 4 на овој член ќе се остваруваат во зависност од потребите на корисниците и слободните термини во детското одморалиште.

Член 67

Работата во детското одморалиште се организира во групи, во зависност од возраста на децата и тоа:

- 1) до 7 години живот..... од 6 - 8 деца
- 2) над 7 до 10 години живот.....од 10 - 15 деца
- 3) над 10 до 13 години живот..... од 15 - 18 деца
- 4) над 13 до 15 години живот.....од 18 - 20 деца
- 5) над 15 до 18 години живот..... од 20 - 25 деца.

Член 68

Јавното детско одморалиште и сезонското одморалиште донесуваат годишна програма за работа.

Годишната програма за работа содржи особено: организација и работно време на одморалиштето, исхраната, видот на програмите на детското одморалиште, времетраењето на смените на одделните облици на одмор и рекреација, работата на директорот и другите работници во одморалиштето, соработка со воспитно- образовни, спортски, здравствени, културни, научни и други установи, фондации и здруженија, работа на стручните органи и други работи за остварување на дејноста.

Програмата од став 1 на овој член, детското одморалиште е должно да ја донесе најдоцна до 30 септември во тековната година за наредната година.

VII. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК

Член 69

Јавна установа за деца со одлука основа Владата на предлог на Министерството за труд и социјална политика, во согласност со програмата за развој.

Министерството за труд и социјална политика утврдува критериуми за развиеност на установите со стандардите и нормативите за вршење на дејноста.

Член 70

Единицата на локална самоуправа и градот Скопје, можат да основаат установа за деца по добиено одобрение од Владата, а согласно со условите утврдени во овој закон.

Средствата за основање и работа на установа за деца од став 1 на овој член ги обезбедува основачот.

Член 71

Установа за деца се основа, ако:

-е обезбеден потребен број деца, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста;

-се обезбедени соодветни просторни услови, опрема и дидактички средства, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста;

-се донесени планови и програми за вршење на дејноста;

-се обезбедени соодветни и стручни и други работници, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста и

-се обезбедени потребни финансиски средства. Одредбите од ставот 1 на овој член се применуваат и во случаите на проширување на програмите за вршење на дејноста на детската градинка и на детското одморалиште.

Стандардите и нормативите за вршење на дејноста од став 1 на овој член, ги донесува министерот за труд и социјална политика.

Член 72

Основачот е должен при основање на јавна установа за деца да формира комисија која во согласност со овој закон извршува подготовка за работа на установата.

Член 73

Установата за деца може да одпочне со работа откако Министерството за труд и социјална политика ќе утврди дека се исполнети условите утврдени со овој закон и другите прописи и ќе донесе решение за вршење на дејноста.

По донесување на решението од ставот 1 на овој член, установата за деца се запишува во судскиот регистар.

Против решението од став 1 на овој член, може да се изјави жалба до Владата.

Установата за деца се запишува во регистар на установи што го води Министерството за труд и социјална политика.

Поблиски прописи за содржината и начинот на водење на регистарот од став 4 на овој член, донесува министерот за труд и социјална политика.

Член 74

Установа за деца престанува со работа, ако:

- не се спроведуваат одредбите од овој закон, подзаконските акти и други прописи;
- со правосилна судска одлука се утврди ништовност на уписот на установата во судскиот регистар;
- е изречена мерка за забрана за вршење на дејноста, заради неисполнување на условите за вршење на дејноста, а во рок определен за извршување на мерката не се исполнети условите за вршење на таа дејност, односно не ја промени дејноста;
- престанала потребата за вршење на дејноста за која е основана и
- не исполнува други услови пропишани со закон.

Член 75

Постапката за престанување со работа на установата за деца ја покренува и води Министерството за труд и социјална политика.

Предлог за престанок со работа на јавна установа до основачот поднесува Министерството за труд и социјална политика.

Одлука за престанок со работа донесува Владата.

Одлуката за престанок со работа се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 76

Приватна установа на деца може да основа домашно правно или физичко лице врз основа на одобрение, во согласност со овој закон.

Средствата за основање и работа на приватната установа ги обезбедува основачот.

Член 77

Одобрението за основање на приватна установа за деца го дава Владата по претходно мислење на Министерството за труд и социјална политика, доколку се исполнети условите предвидени во член 71 став 1 алинеи 2, 3, 4 и 5 од овој закон и доколку програмите и плановите содржат минимум стандарди и нормативи за вршење на дејноста.

Одобрение за основање на приватна установа се издава врз основа на поднесено барање на правно, односно физичко лице (во натамошниот текст: основач).

Член 78

Со одлуката на Владата за давање одобрение за основање на приватна установа се утврдува:

- видот на дејноста за која се основа установата;
- потребниот кадар, опрема, простор, според стандарди и нормативи за вршење на дејноста;
- планиран број на опфат на деца;
- програма за вршење на дејноста;
- јазикот на кој се изведува програмата и
- почеток со работа на приватната установа.

Член 79

Одобрението за основање на приватна установа може да се измени или прошири во случај кога основачот бара промена или проширување на програмата за вршење на дејноста.

Член 80

Одобрението за основање на приватна установа може да го одземе Владата по предлог на Министерството за труд и социјална политика, ако:

-основачот основа приватна установа спротивно на актот за одобрение од член 76 на овој закон,

-се утврди дека приватната установа повеќе не исполнува некои од условите од член 71 став 1 алинеи 2, 3, 4 и 5 на овој закон, или не ги спроведува одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Член 81

Со денот на донесувањето на актот за одземање, односно престанок на одобрението, приватната установа престанува со работа.

Врз основа на актот за одземање, односно престанок на одобрението, приватната установа се брише од регистарот од член 73 ставови 2 и 4 на овој закон.

Член 82

На физички и правни лица кои вршат дејност за заштита на деца, може да им се издаде одобрение за отстапување на користење на објектот или дел од објектот на јавна установа за деца или сезонско одморалиште заедно со опремата по пат на јавен конкурс.

Конкурсот го распишува Министерството за труд и социјална политика, а начинот на користење на објектите се уредува со договор кој го склучува министерот за труд и социјална политика согласно со закон.

Член 83

Објект или дел од објект на јавна установа за деца и сезонско одморалиште со или без опрема може да биде дадено под закуп согласно со закон.

Договорот за закуп го склучува министерот за труд и социјална политика.

VIII. СТРУЧЕН КАДАР

Член 84

Стручните работи за згрижување и воспитание ги вршат:

-стручни работници (педагог, психолог, социјален работник, дефектолог, логопед, лекар, педијатар и стоматолог);

-воспитувачи;

-негуватели и

-стручни соработници (музички педагог, ликовен педагог, педагог по физичко воспитание, виша медицинска сестра, социјален работник).

Стручни работници можат да бидат лица со завршен VII-1 степен на стручна подготовка.

Стручни соработници можат да бидат лица со завршен VI или VII-1 степен на стручна подготовка.

Воспитувачи можат да бидат лица со завршен VI или VII-1 степен на стручна подготовка.

Негуватели можат да бидат лица со завршен IB степен на стручна подготовка.

Член 85

Стручни работи во детска градинка вршат и правник и економист со завршен VII-1 или VI степен на стручна подготовка.

Член 86

Стручни работи за децата со специфични потреби попречени во психичкиот или физичкиот развој можат да вршат и помошници - воспитувачи со IB или VI степен на стручна подготовка.

Член 87

Стручните работи во детското одморалиште во зависност од видот на работите ги вршат работници со завршен VII-1 и VI степен на стручна подготовка.

Член 88

Административните, готварските и техничките работи во јавна установа за деца ги вршат работници со завршен соодветен степен на стручна подготовка.

Член 89

Видот и степенот на стручната подготовка за работниците од членовите 84 до 88 се утврдуваат со стандардите и нормативите за вршење на дејноста.

Член 90

Работник во установа за деца, може да биде лице кое покрај условите утврдени од членовите 84 до 89 на овој закон е:

- државјанин на Република Македонија;
- физички и психички здрав;
- го познава македонскиот јазик и кирилското писмо и
- да не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење професија, дејност или должност.

Лицата од став 1 на овој член кои се вклучени во групите во кои дејноста се изведува на јазиците на националностите треба да го познаваат и владеат литературниот јазик и писмото на кој се изведува дејноста.

Член 91

Работниците во јавна установа за деца се избираат по пат на јавен оглас.

За итни и неодложни работи чие вршење не трпи одлагање, работниот однос може да се заснова и без јавно огласување, но најмногу до 90 дена.

Член 92

Работниците во установа за деца кои се во непосреден контакт со децата и храната се подложуваат на систематски прегледи согласно со закон.

Со пропис што го донесува министерот за здравство во согласност со министерот за труд и социјална политика се определува начинот и постапката за утврдување на психофизичките способности на работниците.

Член 93

Работниците во установа за деца во текот на својот работен век се должни перманентно стручно да се усовршуваат.

Министерството за труд и социјална политика го пропишува начинот и постапката на стручното усовршување.

Член 94

При промени во обемот на работа во јавна установа за деца што се јавуваат поради промените во плановите и програмите, организацијата на работа, бројот на групите и другите промени, работниот однос на работниците може да се промени од работен однос на неопределено време со полно работно време, во работен однос на неопределено време со пократко од полното работно време и обратно.

Во случаите од став 1 на овој член се склучува нов договор за работа со работникот.

Работниците вработени на неопределено работно време при промена на обемот на работа во установата за деца поради причините од став 1 на овој член, од една установа за деца може да се распореди во друга установа за деца.

Во случаите од став 3 на овој член установата склучува нов договор за работа со работникот.

1. Работно време

Член 95

Распоредот, почетокот и завршетокот на работното време на работниците во јавната установа за деца во рамките на 40 часовна работна недела, се утврдува со акт на министерот за труд и социјална политика.

IX. УПРАВУВАЊЕ И РАКОВОДЕЊЕ

1. Орган на управување

Член 96

Орган на управување во јавна установа за деца е управен одбор.

Управниот одбор го сочинуваат претставници на основачот, на јавната установа за деца, на родителите и на единицата на локалната самоуправа.

Во јавна установа за деца управниот одбор брои седум члена од кои четири претставници од основачот, еден претставник од јавната установа за деца, еден претставник од родителите на децата и еден претставник од единицата на локалната самоуправа, на чија територија е седиштето на детската градинка.

Претставниците на основачот ги именува и разрешува Владата на предлог на Министерството за труд и социјална политика.

Претставникот на јавната установа за деца го именува и разрешува стручниот совет на установата врз основа на стручност и компетентност, по постапка пропишана со статут.

Претставникот на родителите го именува и разрешува советот на родителите.

Претставникот на единицата на локалната самоуправа го именува и разрешува органот на локалната самоуправа.

Член 97

Членовите на управниот одбор се именуваат за период од четири години.

Управниот одбор донесува одлуки со мнозинство гласови од вкупниот број членови на одборот.

Со управниот одбор раководи претседател кој се избира од редот на членовите на одборот.

Начинот на работа на управниот одбор се уредува со статут.

Член 98

Управниот одбор на јавната установа за деца:

- донесува статут;
- донесува годишна програма за работа;
- усвојува извештај за работа;
- донесува финансов план и ја усвојува годишната сметка;
- распишува јавен оглас за именување на директор;
- донесува акт за организација и систематизација на работата на установата на кој согласност дава Министерството за труд и социјална политика;
- донесува акт за плати и надоместоци;
- расправа по наодите и мислењата, по извештајот за стручниот надзор и надзор над законитоста во работата и работењето и
- одлучува и за други работи утврдени со закон и статут.

Член 99

Управувањето во приватната установа и установата за деца од член 70 на овој закон го утврдува основачот.

2. Орган на раководење

Член 100

Со јавна установа за деца раководи директор на установата, како орган на раководење.

За директор на јавна установа за деца може да биде именувано лице кое покрај општите услови утврдени со закон и условите утврдени во член 90 на овој закон има завршено високо образование и над четири години работно искуство по дипломирањето во струката.

Директорот на јавна установа за деца го именува и разрешува министерот за труд и социјална политика.

Директорот се именува врз основа на јавен оглас.

Јавниот оглас се распишува најдоцна 30 дена пред истекот на мандатот на директорот.

Доколку јавниот оглас не се распише во рокот утврден во став 5 на овој член, јавниот оглас го распишува Министерството за труд и социјална политика.

Директорот на јавната установа за деца се именува за време од четири години.

По истекот на рокот од став 7 на овој член, истото лице може повторно да биде именувано за директор.

Доколку директорот на јавна установа за деца биде разрешен пред истекот на мандатот или предвремено ќе му престане мандатот, како и во случај кога не е избран, министерот за труд и социјална политика именува вршител на должност директор најмногу до шест месеци.

Член 101

Директорот на јавната установа за деца:

- ја организира и раководи со дејноста на установата;
- самостојно донесува одлуки од делокругот на неговата надлежност утврдена со закон и актите на установата;
- ја застапува установата пред трети лица;
- предлага годишна програма за работа и презема мерки за нејзина реализација;
- ги извршува одлуките на управниот одбор;
- одлучува за засновање и престанок на работен однос на работници за вршење на дејноста, согласно со закон, актите на установата и колективниот договор;
- врши распоредување на работници,
- поднесува извештај за реализација на годишната програма за работа до Министерството за труд и социјална политика;
- поднесува извештај за работа на установата во текот на годината до Министерството за труд и социјална политика;

-поднесува извештај за материјално- финансиското работење на установата во текот на годината до управниот одбор и до Министерството за труд и социјална политика;

-поднесува извештај за реализација на програмите до Министерството за труд и социјална политика и

-врши и други работи предвидени со закон, статут и други акти на установата.

Член 102

Директорот на јавна установа за деца може да биде разрешен:

-на лично барање;

-ако не го спроведува законот и општите акти донесени согласно со закон;

-ако не ја остварува годишната програма за работа на установата;

-ако по негова вина е нанесена штета на децата, на нивните родители или старатели, на установата или на државата;

-ако дозволи организирање на дејноста, спротивно на закон, општите акти донесени согласно со закон и годишната програма за работа и

-во други случаи утврдени со закон.

Член 103

Раководењето во приватната установа и установата за деца од член 70 на овој закон го уредува основачот.

3. Стручни органи

Член 104

Стручен орган во јавна установа за деца е стручен совет.

Стручниот совет го сочинуваат сите работници кои вршат стручни работи и ја остваруваат дејноста во установата и директорот.

Со стручниот совет раководи директорот.

Стручниот совет:

-утврдува стручни основи за остварување на програмата за работа;

-дава мислење и предлози до директорот во поглед на организацијата за работа и условите за работа и

-врши и други работи утврдени со статутот.

Во јавната установа за деца може да се формираат и други стручни тела утврдени со статутот на установата.

4. Други органи

Член 105

Во јавната установа за деца се формира совет на родители избран од редот на родителите на децата.

Советот на родителите го следи, разгледува и дава мислење за остварувањето на дејноста на установата.

Работата, бројот на членовите, начинот на избор и организацијата на советот на родителите се утврдува со статут.

Х. ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Член 106

Во установа за деца се води евиденција и документација.

Начинот на водењето на евиденцијата и документацијата, како и содржината и формата на документацијата со општ акт ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

1. Евиденција на лица кои повремено чуваат деца

Член 107

Детската градинка води евиденција на лица кои повремено чуваат деца во домашни услови.

Евиденцијата на лица кои повремено чуваат деца во домашни услови ги содржи следниве податоци;

-име, презиме, адреса, број на телефон на кој лицето може да се најде;

-датум на раѓање;

-пол;

-единствен матичен број на граѓаните;

-формално образование;

-посебни знаења;

-доказ за здравствената состојба и

-доказ дека не му е изречена мерка на безбедност, забрана на вршење професија, дејност или должност.

Лицето кое повремено чува деца во домашни услови, се брише од евиденцијата после престанување на важноста на договорот од член 49 став 3 на овој закон или доколку со правосилно решение му е забрането вршење на оваа дејност.

Министерството за труд и социјална политика води евиденција на лицата на кои им било забрането повремено чување на деца во домашни услови, со што се спречува можноста тие лица повторно да чуваат деца.

Евиденцијата од став 4 на овој член ги содржи следниве податоци:

-име, презиме и адреса;

-датум на раѓање и

-правна основа за забрана за повремено чување на деца во домашни услови.

Податоците од евиденцијата се тајни и можат да се доставуваат само на детската градинка.

XI. ПРИРАЧНИЦИ И ДЕТСКИ СПИСАНИЈА

Член 108

Во установата за деца се употребуваат прирачници и детски списанија.

Решение за одобрување и употреба на прирачниците и детските списанија донесува министерот за труд и социјална политика, по претходно мислење на Педагошката служба, односно специјализирана стручна установа.

XII. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 109

Средства за финансирање на заштитата на деца се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија (во натамошниот текст: Буџет).

Со средствата од став 1 на овој член се финансираат:

- правата за заштита на децата;
- дејноста на јавните установи за деца;
- изградба, одржување и опремување на објектите на јавните установи за деца и сезонските одморалишта и
- програмски активности во одредени облици за унапредување и развој на дејноста и друго.

Со средствата за финансирање на заштитата на децата управува и располага Министерството за труд и социјална политика.

Распределбата на средствата ги врши министерот за труд и социјална политика со решение.

Министерот со акт пропишува критериуми и начин на распределба на средствата по корисници.

Министерот може со решение да го запре и да бара враќање на доделените средства ако истите се користат спротивно на намената за која се дадени.

Член 110

Средствата од Буџетот за финансирање за заштитата на децата се обезбедуваат врз основа на Програмата за развој на дејноста за заштитата на децата.

Програмата од став 1 на овој член се донесува до 31 декември во тековната за наредната година.

Член 111

Средствата за финансирање за заштитата на децата може да се обезбедуваат и од:

- фондации, подароци, легати, завештанија, средства по основа на солидарност во пари и натура и други извори во согласност со законот.

Средствата од ставот 1 на овој член се користат наменски.

Средства за финансирање можат да се обезбедуваат и од единицата на локалната самоуправа.

Член 112

Установата за деца може да обезбедува средства и од:

- корисниците;
- продажба на сопствени производи и услуги и
- други извори согласно со закон.

Установата за деца може да остварува средства и по основа на вршење вонинституционални облици, односно со вршење на услуги од повисок квалитет од утврдениот со стандардите и нормативите од член 71 став 3 на овој закон.

Разликата во цената на услугата од повисок квалитет утврдена во ставот 2 од овој член паѓа на товар на родителот корисник на услугата.

Член 113

Установата за деца со општ акт го уредува начинот на стекнување и распоредување на средствата по основа на вршење на услуги од повисок квалитет и на продажба на сопствени производи.

Установата за деца, средствата стекнати по основа од став 1 на овој член ги издвојува на посебна сметка за сопствени приходи.

На актот од став 1 на овој член согласност дава Министерството за труд и социјална политика.

Член 114

Јавната установа за деца стекнува средства за работа со извршување на годишната Програма за работа во која е утврден видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите, како и врз основа на утврдените поединечни цени.

Во цената на услугите е содржана вредноста на резултатите од трудот, со кој се обезбедува надомест на материјалните трошоци во согласност со законот, платите и заедничката потрошувачка според колективниот договор, соодветен износ на тековно, основно и специјално одржување и средства за исплата на со закон утврдени обврски.

Член 115

Цените на услугите што ги дава јавната установа за деца и износот на надоместок на трошоците за престој во установа за деца што паѓа на товар на родителите чии деца ги користат нивните услуги, ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

Цените на услугите за квалитетот повисок од утврдениот со стандардите и нормативите ги определува установата за деца со претходна согласност на министерот за труд и социјална политика.

Цените на услугите на приватната установа и установата за деца од член 70 на овој закон ги утврдува основачот.

Член 116

Министерството за труд и социјална политика во јавната установа за деца врши контрола на вистинитоста на податоците кои јавната установа ги доставува до Министерството, како и на законитоста на правилноста на користењето на средствата од Буџетот и средствата обезбедени од други извори.

XIII. НАДЗОР

Член 117

Министерството за труд и социјална политика врши надзор над спроведувањето на овој закон.

Министерството за труд и социјална политика може да запре од извршување општ акт на установа за деца ако не е во согласност со Уставот и закон и во рок од 15 дена ќе покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оцена на уставноста и законитоста на истиот.

Министерството за труд и социјална политика по правото на надзор може да укине конечно решение за правата за заштита на децата утврдени со овој закон, ако утврди дека со него е повреден овој закон.

По укинувањето на решението од став 3 на овој член органот кој го донел решението е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 118

Министерството за труд и социјална политика има право и должност да забрани на правно и физичко лице вршење на дејност, ако врз основа на извршениот надзор, утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното и физичко лице не ги отстрани во рокот определен од Министерството за труд и социјална политика.

Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Комисијата на Владата во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 119

По конечноста на решението од член 118 на овој закон, Министерството за труд и социјална политика ќе и предложи на Владата да го одземе одобриението од членот 70 став 1 и член 71 став 1 на овој закон, а кога се работи за јавна установа ќе и предложи донесување на одлука за престанок на јавната установа за деца.

Член 120

Над извршувањето на стручната работа во дејноста заштита на децата се врши стручен надзор.

Со надзорот на стручната работа се утврдува дали стручната работа за остварување на заштитата на децата е заснована на современи, научни

и стручни методи и достигнувања за тој вид на дејност и дали таа се организира на најцелисходен и најефикасен начин.

Со надзорот на стручната работа се дава и непосредна стручна помош.

Член 121

Надзор над стручната работа во остварувањето на згрижувањето на воспитанието и одмор и рекреација, врши Министерството за труд и социјална политика, над остварувањето на образовната работа Министерството за образование и наука, а над здравствената заштита Министерството за здравство.

Надзор над стручната работа се врши најмалку еднаш во годината.

Извештај за извршениот надзор над стручната работа се доставува во рок од 15 дена по извршениот надзор до установата во која е извршен надзорот, до Министерството за труд и социјална политика и органот кој дал согласност за водење надзор, односно и на основачот ако установата е приватна.

Член 122

Установата за деца е должна да овозможи вршење на стручен надзор.

XIV. МАНИФЕСТАЦИИ ПОСВЕТЕНИ НА ДЕЦАТА

Член 123

Манифестации посветени на децата се: "Светски ден на детето", "Детска недела" и "Ден на детето".

"Светски ден на детето" е првиот понеделник во месец октомври.

"Детската недела" се одржува секоја година во првата полна недела од месец октомври и трае седум дена.

"Ден на детето" е последниот ден од "Детската недела".

Во време на траењето на манифестациите посветени на децата се организираат културни, забавни, образовни, спортско- рекреативни, активности од областа на екологијата и други активности посветени на децата.

Активностите на манифестациите посветени на децата се финансираат од средствата што се собираат во времетраењето на манифестацијата.

Член 124

За време на траењето на "Детска недела" се плаќа посебен износ на:

- секој продаден влезен билет за театар, кино, уметничка изложба и други културни манифестации;

- секоја поштенска пратка во внатрешниот сообраќај, освен на печатени работи;

- секој влезен билет на спортски натпревари и други спортски приредби;

- секој продаден возен билет во железничкиот, автомобилскиот, меѓународниот, меѓуградскиот и авионскиот сообраќај и
- на секоја продадена грамофонска плоча, музички компакт диск и видеокасета.

Од плаќањето на износот од став 1 точка 1 на овој член, се исклучуваат изложбите, приредбите и другите културни манифестации организирани од страна на ученици и студенти во јавни установи.

Член 125

Владата со одлука секоја година го утврдува начинот на наплата на износот за "Детска недела" од членот 124 на овој закон.

XV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 126

Со парична казна од 40.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок работодавецот, ако спротивно на одредбите на овој закон, не дава податоци или дава неистините податоци од кои зависи остварувањето на право од заштита на децата или користењето на услугите во установите.

За прекршок од став 1 на овој член, ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 10.000 до 40.000 денари.

Член 127

Родителот или старателот на детето, корисник на право за заштита на деца, односно корисник на услуги во установите, ќе се казни за прекршок со парична казна од 8.000 до 10.000 денари, ако изјавата или барањето што ја дал содржи неистинити или неточни податоци, а послужила како доказ за остварување на право од заштита на децата или за користење на услуги во установа за деца.

Член 128

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок одговорното лице од организационата единица на Министерството за труд и социјална политика кое спротивно на одредбите на овој закон ќе одобри право од заштита на децата.

Член 129

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лице кое врши политичко или верско организирање и дејствување и злоупотреба на децата поради политичко или верско организирање и дејствување, како и лице кое врши психичко или физичко малтретирање или казнување, или друго нечовечко постапување или злоупотреба на децата (член 9).

Член 130

Со парична казна од 40.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок установата за деца, ако:

- организира политичко или верско организирање и дејствување и во установата се врши злоупотреба на децата од истите побуди, како и се врши психичко или физичко малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување или злоупотреба на децата (член 9);

- остварува планови и програми што не се донесени од надлежниот орган (членови 52 и 65);

- остварува програми без прибавено позитивно мислење (членови 53 и 65 став 3);

- не ја следи здравствената состојба на децата и не спроведува мерки за спроведување на истата (член 58 став 1);

- постапи спротивно на одредбата од член 58 став 2;

- не донесе или не достави годишна програма за работа (членови 59 и 68);

- не ги остварува стандардите и нормативите за вршење на дејноста (член 71 став 3);

- основа установа за деца без одобрение (членови 70 и 76);

- започне со работа и врши дејност, а не ги исполнува пропишаните услови, односно ако врши дејност без решение на надлежен орган (член 73 став 1);

- изврши избор на работници спротивно на условите утврдени со овој закон (од членовите 84 до 90);

- постапи спротивно на одредбите од член 92 ставови 1 и 2;

- не ја води пропишаната евиденција и документација или ја води спротивно на пропишаното со акт (член 106);

- не ја води пропишаната евиденција (член 107);

- користи прирачници, детски списанија и друга литература за кои нема решение за одобрување и употреба (член 108);

- не ги применува утврдените цени на услуги од надлежен орган (член 115);

- доставува неистинити податоци, како и незаконски или неправилно ги користи средствата (член 116) и

- не овозможи вршење на надзор (членови 117, 120 и 121).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 10.000 до 40.000 денари и раководното лице во установата.

Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни вработеното лице во установата, ако:

- телесно казни дете, односно психички го малтретира (член 9);

- ја води евиденцијата и документацијата спротивно на членовите 106 и 107 и

- користи прирачник, детско списание и друга стручна литература за кои нема решение за одобрување и употреба (член 108).

Член 131

Со парична казна од 50.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок установа за деца која спротивно на одредбите од член 95 го распореди започнувањето и завршувањето на работното време.

За прекршок од ставот 1 на овој член, ќе се казни одговорното лице во установата со парична казна од 10.000 до 40.000 денари.

Член 132

Со парична казна од 50.000 до 100.000 денари ќе се казни правното лице кое не наплатува средства за "Детска недела", односно кое не го уплатува наплатениот износ (членови 124 и 125).

За прекршок од ставот 1 на овој член, ќе се казни со парична казна од 10.000 до 20.000 денари одговорното лице на организацијата, правното лице.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 133

Постојните организации за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст од денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да работат како јавни установи за деца- детски градинки.

Постојните: Работна организација за одмор и рекреација на деца "Младост" Скопје, Работна организација за одмор и рекреација на деца и младина "Илинден" Гостивар, Детско одморалиште "Пелистер" Битола, Претпријатие во општествена сопственост Рекреативен центар "Малешево" Берово, Претпријатие во општествена сопственост "Мајски Цвет" Струга, од денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат како јавна установа за деца - детско одморалиште, а сезонските одморалишта продолжуваат да работат во рамките на организационите единици на Министерството за труд и социјална политика.

Член 134

Додатоците за деца, по влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат да се остваруваат согласно со одредбите од Законот за општествена заштита на децата ("Службен весник на СРМ" бр. 6/81, 40/87, 17/91 и 38/91 и "Службен весник на Република Македонија" бр. 12/93) и соодветните подзаконски акти до донесувањето на подзаконскиот акт од член 40 на овој закон.

Член 135

Сите подзаконски акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се применуваат постојните подзаконски акти, доколку се во согласност со овој закон.

Член 136

Детските градинки и детските одморалишта, ќе ја усогласат својата организација, работење и акти со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на актите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните општи акти, доколку се во согласност со овој закон.

Доколку постојните општи акти не се во согласност со овој закон, овој закон се применува непосредно.

Член 137

Директорите на детските градинки именувани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до именувањето на нов орган на раководење, согласно со овој закон.

Органите на управување на детските градинки избрани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до изборот на нов орган на управување, согласно овој закон.

Директорите на постојните организации за одмор и рекреација детски одморалишта, именувани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до именување нов орган на раководење, согласно овој закон.

Органите на управување на постојните организации за одмор и рекреација детски одморалишта, избрани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до избор на нов орган на управување.

Член 138

Постојните забавишни групи при основните училишта по влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да работат во состав на основните училишта преку кои обезбедуваат средства за функционирање од Министерството за образование и наука, односно од Буџетот на Републиката.

Член 139

Работниците со високо, више и средно образование кои на денот на влегувањето во сила на овој закон немаат соодветен вид и степен на образование и имаат најмалку пет години работно искуство на соодветното работно место, можат и понатаму да ја вршат работата на работното место на кое се затечени со влегувањето во сила на овој закон, а другите се должни да го оформат своето образование согласно со членовите од 84 до 89 од овој закон во рок од шест години од денот на влегувањето во сила на истиот.

Доколку во рокот предвиден во став 1 од овој член работниците не го оформат своето образование, работниот однос ќе им престане.

По исклучок на став 1 од овој член, постојниот кадар кој на денот на влегувањето во сила на овој закон работи во јавната детска градинка како воспитувачи и кои завршиле Филозофски факултет- педагошка група- насока за предучилишни педагози, Филозофски факултет- педагошка

група за еднопредметна педагогија, или Филозофски факултет- група педагогија двопредметни студии, група психологија, Филолошки факултет група македонски јазик и група историја на книжевностите на народите на СФРЈ, Факултет за музичка уметност- наставна насока, Факултет за ликовни уметности- наставна насока и Факултет за физичка култура наставна насока, ако имаат завршено специјалистичка студија за предучилишни педагози, продолжуваат и понатаму да ги вршат работите на воспитувачи.

Член 140

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за општествена заштита на децата ("Службен весник на СРМ" бр. 6/81, 40/87, 17/91 и 38/91) и "Службен весник на Република Македонија" бр. 12/93), Законот за одморалиштата на децата и младината ("Службен весник на СРМ" бр. 22/78, 17/91 и 38/91) и Законот за предучилишно и основно воспитание и образование ("Службен весник на СРМ" бр. 19/83, 29/89, 15/90, 11/91 и "Службен весник на Република Македонија" бр. 14/95).

Член 141

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".